

BCU Cluj / Central University Library Cluj

134. XII. 11. :: XXIII. évf. 35. sz. :: 20 le!

TARTALOM:

Titulescu politikája: mindig és mindenben Franciaország mellett. — Családok széthullása. — Textilgyárak működés adópanamája. Előkelő gyárosokat és állami tisztviselőket tartóztatott le az ügyészség. — Éjszakai hirdetések izléstelen reklámjai felháborítják Aradváros lakosságát. — Aradváros tehetetlen a Victoria-bankkal szemben. — Decemberi reklámlétanács. — Rég nem tapasztalt vásárlási kedv előzi meg az idei karácsonyt. — Szilencen egy ellen! Hozzájárulás a franciaországi Dombróváros botrányához. — Az Új-székelyi közhatalom botrányos botrányos. — Az Univerzális Magyarországi revansizmus készíti elő. — A magyarországi mérgező az oradeai Al-

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.



ARAD,
Bulev Regina Maria

Ne mulassza el osztály- sorsjegyét megújítani

s ha nincs, vegyen sorsjegyet, mert a nyerési
eshetőségek osztályról osztályra emelkednek

Legközelebbi huzás:

1934 december 15-én

Ez alkalommal 7360 nyeremény kerül kisorsolásra
26.101 600 lei értékben.

FŐELÁRUSÍTÓK:

ARAD: Banca Goldschmiedt S. A., Cassa de Păstrare
Gen. Arad.

BRAȘOV: Enckelhardt Alexandru.

CLUJ: Banca Iliescu S. A., Institutul Comercial de Credit
și Economie.

ORADEA: Banca Dacia S. A., Unio S. A.

TG-MUREȘ: Révész Ernest.

TIMIȘOARA: Banca Centrala, Cassa de Schimb și Scont
Banca de Scont S. pe A., Banca Timișoarei și S. C. p. A.

Hol fordíttassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál,

dipl. jegyző és vizsgázott törvénytudományi jegyző, hivatásos
fordító. — Fordításokat eszközöl felelősség mellett a kö-
vetkező nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol,
olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű for- dító irodája, információs iroda

Bejegyzett cég. Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Csanádi
Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal cégek
részére jutányos díjazás mellett. — Szegényeknek, munka-
nélkülieknek kedvezményt nyújt.

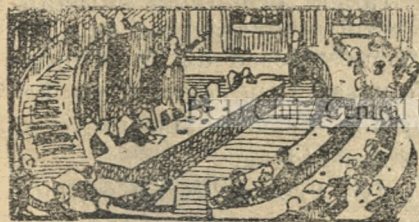
Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig és d. u. 3—7-ig.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Titulescu politikája:

mindig és mindenben Franciaország mellett

(Bucureşti.) Titulescu külügyminiszter az ankarai balkánkonferencia után néhány napot Bucureştiben töltött. Hitka vendég a saját hazájában Titulescu, aki az év



legnagyobb részét Genfben, Párisban, Belgrádban és Párisban tölti. Véletlen látogatás volt ez, mert Ankarából egyenesen Párisba kellett volna utaznia, de ez a látogatás a francia kormányválság miatt eltolódott. Novemberben aztán

mégis találkozott Laval francia külügyminiszterrel.

Ez a párisi utazás a román külpolitika számára jelentőség tekintetében szimbolikus jelentőségű volt. Ez az esztendő ebben a tekintetben gyökeres változásokat hozott. Néhány hónappal ezelőtt Románia számára ezek voltak a problémák:

Moszkva, Budapest, Szófia. Most ezek a problémák: Budapest, Varsó.

Es természetesen Varsóval együtt Berlint is értik Bucureştiben.

Az elmúlt nyáron a szovjet-orosz kérdés nyert megoldást. Az ősszel a bolgár probléma élét is sikerült letompítani. Mindkét esetben sikerült az aktuális külpolitikai vitás anyagot kikapcsolni és mindkét alkalommal Titulescu aratta le a dicsőséget, amelyet bizony mások vetettek el.

A szovjetunióval azért sikerült a megegyezés, mert a francia külpolitika is megváltozott a szovjetek irányában.

A bolgár enyhülés szinte készen hullott Titulescu ölébe, mint a Bulgária és Jugoszlávia között megindult közeledei politika következménye.

Ellenben a Duna-medence nagy probléma egyetlen lépéssel sem jutott közelebb a megoldás felé. A Magyarország és a kisantant közötti gazdasági küzdelem mindkét félnek érzékeny veszteségeket hozott. A kisantant köreiből gondoltak arra, hogy Rómán keresztül kellene a Duna-medencében enyhíteni a feszültséget, de most sokkal kevesebb remény van rá, hogy e terv sikerüljön, mint valaha. Bucurestiben különben is ebben a tekintetben nem akarják elhamarkodni a dolgot. A kisantant katonai tulsulya nyilvánvaló és a francia segítség is reális alapokon nyugszik.

A román közvéleményben nagy csalódást okozott a lengyel külpolitika irányának megváltozása. Ezzel szemben Románia megkötötte a barátsági szerződést Szovjetországgal. Bucurestiben tudják, hogy Lengyelország nem hajlandó beleavatkozni a Duna-medence dolgaiba és hogy a lengyel-magyar barátság csupán platónikus értékű. Nem lenne neheztelés Lengyelország iránt, ha a lengyel politika nem kötötte volna le magát Németországhoz. Ebben Bucuresti a francia orientáció sutbadozását látja lengyel részről és ezzel magyarázható az elhidegülés. Sokkal komolyabb természetesen az az aggodalom, hogy Németország befolyása Lengyelországon keresztül egész a román határig fog terjedni. Már pedig ez nem lenne valami kellemes szomszédság.

Romániának ott van a helye Franciaország mellett. Ez Titulescu politikájának fundamentuma, amelytől tapodtat sem hajlandó eltérni. És ettől a külpolitikától át van hatva az egész román közvélemény.



A verebek is csiripelik,

hogy minden évben kellemes meglepetés volt az Erdélyi Élet karácsonyi példánya, de az idén. — szórakoztató, ötletes, informatív és tanulságos tartalmával felülmul minden eddigi ünnepi számot.

Családok széthullása

Az Ótestámentum a család koronáját az apák fejére helyezte és Istennek minden megtisztelő bizalma őket érte. Az Újtestámentum az anyaságot glorifikálta. Majdnem kétezer esztendeje, hogy a betlehemi jászolban született gyermek anyját a keresztény vallás Istenasszonynak tiszteli és benne tiszteli az anyaság szent misztériumát és minden martiromságát. A vallás ma is azon a piederstálon tartja az anyaságot, amelyiken először elhelyezte, ellenben a társadalom folyton alakuló és változó erkölcséinek hatása alatt az utobbi évtizedek összeomlásával fenyegetik.



Amióta a hagyományok divatjukat multák, a fegyelem megszűnt és az ősi erkölcsök helyét divatos, új erkölcsök foglalták el.

A családi otthon nem az a szelid, lámpafényes mennyország többé, ahol a sima kontyos, bőkötényes anya a család fehérműjét varrogatja, az apa olvos és a fegyelemhez szokott gyerekek csöndben tanulják leckéiket.

A családnak nincs többé patriarkája és a patriarkális életet gyötrődő nyugtalanság, lihegő kenyérgondok váltották fel.

A kenyérgond és a megváltozott erkölcsök új szokással addig ásták alattomos eszközeikkel a szerves család otthonát, amíg ezek atomokká szét hullottak.

Hogy ezeket az atomokat ki vagy mi fogja ismét szerves egészé összerakni, a jövő homályos titka. Sajnos, a jelen is tuhomályos. A széthullott család majdnem idegenül, ismeretlenül él egymás mellett. És ha valaki feltenné azt a körkérdést: hogy ennek a századnak mi a legnagyobb szerencsétlensége? a logikus elme alig felelhetne egyebet, mint azt: hogy

a családok széthullása.

A családalapító mindig az apa, de a család erkölcsi fundamentuma: az anya. Ezért a családi morált legsúlyosabban az anya sértheti meg.

Ahol az anya moráljában hibák vannak, ott a család elveszett.

A gyereket első sorban az anya neveli; az apa csak a felsőbb rangú simitásokat végzi el. Ezért van minden felelősség az anyán, de ugyanakkor az anyával szemben súlyos felelősség terheli az apát. Először is az apa ne ítélkezzék, csak gyógyítson. Az apa már nem a saját becsületében megsértett férj, hanem a gyermeke becsületét

féltő apa, aki az anyát meg akarja menteni a gyerek számára. És ha nagyon meg akarja menteni, igyekezete tiz esetben: nyolcszor sikerül.

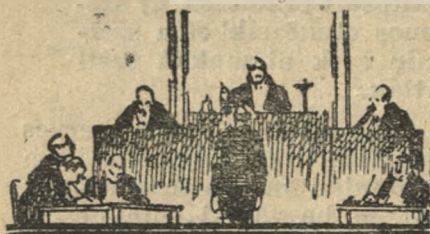
A férj és feleség egyéni élete különben is másodrangú kérdés a gyermek élete mellett. Azonkívül helyet kell hagyni az időnek is. Sem a meglevő erkölcsről, sem az elveszítettéről nem állítható, hogy állandó volna. Az idők múlása alatt az életben minden változik. Köztük az ember. Mire való a mindent elpusztító gép, amikor mindannyian meghalunk? Egy bölcs öregur mesélte:

— Ismertem egy házaspárt. Az asszony elszökött az erdőszel. Egy esztendő múltán visszajött és az ura úgy fogadta a gyerekek előtt, mintha egy külföldi szanatóriumból jött volna haza. Boldogul, zökkenés nélkül éltek tovább és azóta se láttam három olyan jólnevelt gyereket.

Textilgyárak

milliós adópanamája. — Előkelő gyárosokat és állami főtisztviselőket tartóztatott le az ügyészség

(Cernăuți.) Az elmúlt év tavaszán egész sereg jelentés érkezett a pénzügyminiszterhez, akinek tudomására hozták, hogy 1929-től 1933-ig a cernăuți textil- és



BCU Cluj / Central University Library Cluj
kőszövő-gyárak kivonták magukat a forgalmiadó fizetésének kötelezettsége alól. A miniszter megbizta Manoliu pénzügyi felügyelőt a feljelentés adatainak megvizsgálásával és a feljelentett üzemek üzleti könyveinek felülvizsgálásával. Ezeket a könyveket eddig a cernăuți pénzügyigazgatóságon működő Prelici pénzügyi vezérfelügyelő vizsgálta felül és rendben találta.

A miniszteri kiküldött megállapította, hogy

1929-től 1933-ig az „Intex”, a „Marcus Gold”, az „Universala”, az „Isac Dr. Rosenberg” és „Dr. Heim” gyárak nem fizettek forgalmi adót és ezáltal 25 millió lejmel károsították meg az államkincstárt. A különböző vállalatokat összesen körülbelül 19 millió lei birsággal sujtották.

Az érdekeltek természetesen nem nyugodtak meg, hiszen nem tudták volna előteremteni a súlyos milliókat. Ügyvédet fogadtak és feljelentést tettek az ügyészségen Manoliu pénzügyi felügyelő és segítőitársai, a Trommer

fivérek ellen. Azt állították feljelentésükben, hogy

**Trommerék és Manoliu meg akarták őket zsarolni
s miután ez nem sikerült, adták be ellenük az
alaptalan feljelentést.**

A Trommer fivérek letartóztatták és úgy ellenük, mint Manoliu ellen megindult a bűnügyi eljárás.

De még ebbe se nyugadtak meg a textilgyárosok. Krauthammer, az „Intex” szövöde tulajdonosa, akit egymaga 15 és félmillió lejes birsággal sujtottak, a többiekkel szinte koncentrikus támadást intéztek a pénzügyminiszter ellen. Ez a maffia dr. Saghin Sándor többszöri közbenjárására megszerezte a pénzügyi vezérfelügyelőség 15040—1933. számú rendeletét, amellyel a textilgyárosok kihágási ügyében új vizsgálatot rendel el és ennek levezetésével azt a Nicolai Prelici pénzügyi vezérfelügyelőt bízta meg, aki ebben az ügyben 644—1933. számú jelentésében a következő megállapítást tette a pénzügyminiszterhez intézett jelentésében:

„Büntetendő cselekmény, illetve kihágás nincs bizonyítva. Így tehát Manoliu felügyelő tévesen állapította meg a fentemlített cégek rovására a kihágást”.

N. Perlici pénzügyi főfelügyelő természetesen kedvező jelentést készített és ebben azt állította, hogy a cernăuți textilgyárakban előállított szövet méterének ára 10 lei. Ezzel szemben a valóság az, hogy egy méter szövet ára 80—100 lei és így

a 25 milliós adóeltitkolás esete fennáll.

Történtek azonban még egyéb szenzációk is. Az egyik cernăuți lap munkatársa megírta lapjában és az ügyészséghez intézett feljelentésében, hogy

Prelici pénzügyi főfelügyelőt háromszázezer lejjel megvesztegették

Női szövet és selyem különlegességek!

**fémszálás, celofános, angora-
és duvetin szövetekben!**

Férfiszövetekben óriási választék!

Serilana

Gyári lerakat! Minorita-palota Gyári árak!

és ezért készített a 25 milliós panama ügyében kedvező jelentést.

A vizsgálat megindult. Megállapítást nyert, hogy Max Krauthammer nagyiparos bírói uton szólitotta fel Prelicit a háromszazezer lei visszafizetésére. Ezt a felhívást ez év július 14-én 6617. szám alatt iktatták.

Ennek alapján, valamint a vizsgálat során felmerült újabb bizonyítékok alapján a cernáuti ügyesség

letartóztatási indítványt tett a vizsgálóbírónak Perici ellen és Max Krauthammer ellen.

A vizsgálóbíró nem látván erre okot fennforogni, nem is rendelte el letartóztatásukat. Felebbezés folytán

a törvényszék vádtanácsa elrendelte Prelicinek, mint megvesztegetettnek és Krauthammernek, megvesztegetőnek letartóztatását.

Erre azonban már nem kerülhetett sor, mert mindketten eltűntek. Ügyvédjeik természetesen a táblai vádtanácsához felebbeztek, amely még nem döntött. Jelenleg ez a nagy szenzáció foglalkozataja Bukovina fővárosát.

Éjszakai lokálok

BCU Cluj / Central University Library Cluj
**izléstelen reklámja: felháborítják Arad-
város közönségét**

(Arad.) A Bucureștiben megjelenő „Curentul” című lap köztudomás szerint nem nevezhető elfogulatlannak a magyarsággal szemben. Minden számában kirohanást intéz a romániai magyarság ellen.



Nem is foglalkoznánk a bucureștii lappal, ha nem találnánk egyik legutóbbi számában aradi vonatkozású közleményt, amelyet **kénytelenek vagyunk helyeselni.** Ime a kérdéses cikk:

„Szombaton az aradi Városi Színház termében ünnepelte Arad románsága az egyesülés ünnepét. A terem zsufolásig megtelt az iskolák fiu- és leány-növendékeivel, akik a legnagyobb figyelemmel kísérték azt a szép programot, amelyet a nemzeti ünnepség megülésére rendeztek.

A nap ünnepélyességét megrontotta azonban egy aradi vendéglős, aki a legünnepélyesebb pillanatban a nézők közé csomó színes papírt dobott.

Mi is történt? A színpadon éppen Nicorescu Sándor hőskölteményét, a „Fakereszték”-et adták elő. Amikor az elesett hősök sirjánál a legmeghatóbb jelenetek játszód-
tak le,

a karzatról egyszerre egész csomó színes papír kezdett lehullni: a „Madár-bár” izléstelen plakátjai, amelyeket egy pincér dobott le.

Meg kellene kissé vizsgálni a dolgot, hogyan vehetett magának bátorságot a „Madár-bár” pincére ahhoz, hogy reklámirozza a gazdája kőjbarlangját és éppen december 1-én a Városi Színházban rendezett ünnepélyen.

Az iskolák fiu- és leánynövéndékeit éppen a románok felszabadulása napján hívják fel arra, hogy menjenek el a „Madár-bár”-ba, ahol nőcskék mellett egész reggelig lehet duhajkodni.

Ugy gondoljuk, hogy Madárnak az a vakmerősége és nemtelensége, hogy magyar szövegű röpcédulával reklámirozza könnyüerkölcsű nőekkel és hamisított italokkal felszerelt bűnbarlangját éppen december 1-én a Városi Színházban az iskolák fiu- és leánynövéndékei között, meglesi a magyarazatát a következőkben:

A korlátlan lehetőségek hazájában ez a Madár ur, aki a jóhiszemű románoktól kizsartolt pénzen gazdagodott meg, azt akarja megmutatni, hogy számára nem létezik tisztelet a román nemzet irányában. Megtorló intézkedéseket kell foganatosítani, hogy Madár megtanulja, mi a becsület. Meg kell tanulnia, hogy a román hősök szimbolumára nem szabad fertőző éjjeli mulatók reklámját dobni. Az ilyen illetlen polgárokat le kell kissé csillapítani. **I. D.**

Eddig szót a „Curentul” cikke, amelyben ezuttal kivételesen nincs nemzeti elfogultság. Csak igazság van benne, amit velünk együtt minden tisztességesen gondolkodó ember nemzetiiségre való különbség nélkül aláír.

Éppen legutóbbi számunkban irtunk az ugynevezett „bárok”-ról és „kabarék”-ról, amelyek egy szomorú esetből kifolyólag megint aktuálisak lettek, még pedig hatósági beavatkozásra és erkölcsrendészeti szempontból való szigorú ellenőrzésre. Ne tessék azt hinni, hogy Vernica György, az aradi erdőigazgatóság sikkasztó pénztárosa az egyetlen áldozata ezeknek az izléstelen reklámokkal dolgozó éjszakai lokáloknak. Iorgovici rendőrségi pénztáros is kabaré-hölgyek társaságában dorbézolta el az eltulajdonított pénz nagyrészét és Valeanu prefektusi tisztviselő is a kártyaveszteségek mellett a pezsgős éjszakáknak köszönheti tragédiáját.

Legfőbb ideje, hogy szigorú felügyelet alá helyezték ezeket a kéteshírű lokálokat, amelyeknek tulajdonosai gólyalábú reklám-emberrel és nemzeti ünnepen a serdülő ifjuság közé szórt röpcédulákon verbuválnak közönséget maguknak.

Ha üzleti gondokkal fekszel le, ébredj fel egy jó reklámöflettel.

Aradváros

tehetetlen a Victoria-bankkal szemben

(Arad.) Sokat irtak arról a napilapok, hogy a városnak közel 11 millió lejes betétje van az aradi Victoria Takarékpénztárban, amely nem tudja teljes egészében a betétet visszafizetni. Azóta a Victoriát szanálták, hatalmas pénzekkel talpraállították, folytatja működését, amely nagyrészt abból áll, hogy **százszázalékban, a legnagyobb kiméletlenséggel hajtja be künnlevőségeit, anélkül, hogy a saját hitelezőinek kifizetné a megegyezés értelmében fizetendő redukált tartozásait.**



Arad városával is egyezséget kötött a Victoria. Eszerint a városi betétnek mindössze

harminc százalékát fizeti vissza,

(ami csupán négymillió lejt jelent. Ez a pénz igen jól jött volna a városnak, ha a Victoria kifizette volna. Ezen a pénzen szándékozott a város az utakat javítani és a belföldi kölcsön jegyzésében résztvenni. És most sem az utakat nem javíttathatja, sem a belföldi kölcsön jegyzésében nem vehet részt olyan mértékben, ahogyan szeretné. Nem pedig azért, mert

a Viktoria egyetlen banit sem fizetett még a megállapodás szerint esedékes négymillió leiből.

A banknak ezt az eljárását a város interimár bizottsága megbélyegezte és elítélte. Mindössze ennyi történt.

A város adófizető polgársága nem ezt az elintézési módot várta a város vezetőségétől a renitens pénzügyekkel szemben.

A város nem elégedhetik meg az ilyen platónikus megrovással.

Szigoruan kell fellépni az adós ellen. Ha a városi végrehajtó adóhátralék fejében kihuzza a párnát az adófizető polgár feje alól, akkor pergesse meg a dobot a bizonyára politikából amerikázó pénzügyekben is és kényszerítse fizetésre a makacs adóst, aki fizetőképes, hiszen kiméletlenül hajtja be a saját követeléseit.

Iosif Robitsek József

Fűszer-, gyarmat és festék nagykereskedés

ARAD,

Str. Crişan. — Telefon 809.

Decemberi reklámfőtanács

Légy azzal tisztában, hogy nem adhatsz pénzt ahhoz az embereknek, hogy nálad vásárolják el karácsonykor, mert ha megtennéd, akkor biztosan a konkurensnél költenék el. Tehát: szakíts a politikus-mentatitással és légy realpolitikus:

Realpolitika I.

Ne igérvj többet hirdetésidben, mint amennyit be tudsz tartani.

Realpolitika II.

Körleveled, hirdetésed, plakátod megszövegezésénél ne abból indulj ki, hogy mit szól majd ahhoz a miniszterelnök, sem pedig abból, hogy mit szól majd hozzá a sarki konkurens, mert nem ez a fontos.

Realpolitika III.

Ellenben annak a vevőközönségnek nyelvén írj, amelyik eddig is vásárolt nálad, de amelyiket ugyanugy kell reklámmal noszogatni, hogy megint jöjjön hozzád, mint ahogy léged birizgál az adóhivatal.

Realpolitika IV.

Az ár rontás legtöbbször olyan, mint a kapanyél.

Realpolitika V.

Ugyancsak visszafelé szokott elsülni, ha minden bovitól a karácsonyi vásár alkalmával akarsz megszabadulni. Vagy ha azt hiszed, hogy a vevő élvezi a kiegészítő-személlyzettel való nyiltszini gorombászkodásul.

Realpolitika VI., VII., VIII.

Te vagy a vevőért és nem fordítva. A cél: hogy üzleted fejlődjék és az, hogy ezzel egyuttal haszon is jár, csak kellemes véletlen legyen szemedben.

Realpolitika IX.

A legszebb program is megisméltődik még... de a kedvéért elhanyagolt vagy kitudskolt vevő nem tér vissza soha.

Realpolitika X.

A legdrágább reklámnál is löbbe kerül, ha az eladók hosszutávú ásitási versenyre vannak kényszerítve.

**Legszebben fest, tisztít, mos végülleg
ifj Krebsz kelmecestő, Aradon**

Bul. Reg. Ferdinand. Főüzlet: strada Eminescu (Fehér Kereszt-épület)

Rég nem tapasztalt

vásárlási kedv előzi meg az idei karácsonyt. — Kereskedőink a legteljesebb bizalommal tekintenek az ünnepek elé

(Arad) Amíg a világ parlamentjében nagy problémákról vitatkoznak az államférfiak, addig lassan közeledik a karácsony. Nemsokára itt lesz a béke ünnepe, az emberszeretet ünnepe. A kulisszák mögött, mint más helyen megírtuk, lázasan folyik a munka, egyik ötlet kergeti a másikat, hogy nemsokára valóra válva örömet keltsen, mert *rég volt olyan vásárlási kedv a közönség körében, mint az idei karácsony előtt.* A gyermekek már felírják kívánságaikat az irkából kitépett lapra: „Drága Jézuskám, szépen kérlek, hozzál nekem szép nagy babát, amelyik aludni is tud. De azért világoskék szalag is legyen rajta...” Természetes, hogy a Jézuska teljesíti a kérelmet, ha a kis levélíró jól viselte magát és megjön a karácsonyi ajándék, ahogyan a levélben áll.

Most már nagyon leszállt a korhatár, amelyen túl már nem szoktak lenni a Jézuskában. Akár hisznek az emberek, akár nem: kívánságok mégis vannak. És a kívánságoknál mégis szebb az, hogy gyermekszemek ragyognak a boldogságtól. Manapság igen tág a területe a karácsonyi ajándékoknak. Régebben a választék mindig ugyanaz volt. A lányok bábút kaptak: Minden karácsonykor ujat. És mindig tökéletesebbet. Ezenkívül a karácsonyi ajándék kerületi konyha, fürdőszoba, babakocsi stb. A fiúk sokáig következetesen építőkockákat kaptak és következetesen a jövő karácsonyig eltörték vagy eldobálták a kockákat. Esetleg sineken zakatoló vonat volt az ajándék, amely tönkrement, mihelyt táblaolajjal megkenték a kerekeket. Esetleg boltberendezést hozott a Jézuska.

A modern gyermek helyzete könnyebb is, nehezebb is. Vajon a gyerek alkalmazkodik a fejlett technikához vagy a mai idők a gyerekekhez? A játékkereskedő mindenestre tekintetbe veszi a mai mentalitást és így igen bő a választék. Nehéz tehát a választék és fájdalmas, hogy nem lehet mindent megkapni.

Egy kisfiú, akit most először vinnének játékosboltba, rémes dilemma-ba kerülne, mert bőven válogathat a mesterségekből: az óceánrepülőtől egészen a football-bajnokig. A mai gyerek technikailag már annyira fejlett, hogy drótokból, lapocskákból, ércdarabkákból nagysze-

Hyperol

szájviztabletta

Ideális száj- és torokfertőtlenítő



rüen járó villamos órát szerkeszthet. Ez is játék. Manapság már nem kell olyan régi divatu játékszer, mint a vágányokon rohanó vonat. Inkább megfelel a sinautó, a kis Zeppelin, repülőgép-hangár, versenyautó. Németországban szabályszerűen magkonstruált tankokat is vesznek karácsonyi ajándékkul. Aradon eoy melléuccai játékosbolthan is vannak tankok. De csak primitivek és rugóra járnak. Ólomkatonák? Kinek kellenek már. Manapság a gügyögő fiucskák is elfintoritják az arcukat, ha eléjük raknának egy doboz ólom-bakát.

A sportokat kedvelő fiuk számára olyan játékok kaphatók, amelyekkel agyon lehet ütni a hosszú téli délutánokat. Papir-pályán szabályszerűen felállított mérkőző football-csapatok igen népszerűek. A labda olyan nagy, mint egy mogyoró.

Egyebként is a gyerekeket az iskolában kézügyességre is tanítják. Egész sereg ügyességi játék van. Régebben inkább a gyerek agyát foglalkoztatták matematikai és földrajzi játékokkal. A mai játékszerek inkább a modern pedagógia szabályaihoz igazódnak.

A leánygyermeknek meglehetősen konzervatívek kívánságaikat illetően. Noha a játék-konyha vagy játék-fürdőszoba fel van szerelve a technika legmodernebb vívmányaival (természetesen kicsinyített mértékben), a leánykák játékvágya igen szük keretek között mozog.

Egy aradi hazártulajdonos igen érdekes kijelentést tett, ami azt bizonyítja, hogy nagyszerű gyermek-pszichológus. Azt mondotta, hogy a gyermeknek játék utáni kívánságában benne van a jövendő felnőtt ember egész egyénisége.

ECU Cluj / Central University Library Cluj

Karácsonyra dupla örömet szerzünk t. vevőinknek!

Modern, izlése, olcsó áruk mellett minden vevő már most kap értékes ajándékot. Legujabb prima minőségű csodás

ujdonságok érkeztek!

Tekintse meg óriási áruraktáramat minden vételkötelezettség nélkül.

M. Fischer

**üveg és porcellán kereskedő ARAD, Fehér Kereszt
Telefon 379.**

Képkeretezés gyári áron!

Kilencen egy ellen!

Hozzászólás a timișoari Dornhelm botrányhoz

(Timișoara.) A napokban nagy szenzációt keltett a városban, hogy letartóztatták Dornhelm Jenő nagykereskedő fiát és a cég nyolc alkalmazottját. A fogság nem tartott sokáig, mert a vádtanács szabadlábra helyezte valamennyit. Igen érdekes a letartóztatás oka. A fiatal Dornhelm és a cég nyolc alkalmazottja ellen eljárás folyik, mert tetteleg inzultáltak Damó Jenő volt timișoari lapszerkesztő azok a sorozatos támadások miatt, amelyeket lapjában intézett a cég és ennek főnöke ellen. A vizsgálóbíró többször megidézte kihallgatásra a fiatal Dornhelmet és az alkalmazottakat, de



egyetlen egyszer sem tettek eleget a megidőzésnek.

Valósággal szabotálták az igazságügyi fórumokat és úgy viselkedtek, mintha kivételes elbánásra tarthatnának igényt, amiért súlyosan megvertek kilencen egyetlen újságit.

Mi nem fogjuk pártját a zsaroló Damó Jenőnek, aki utszéli briganti viselkedésével

kiérdemelte az erdélyi újságíró-társadalom megvetését.

Szégyent hozott a tisztességes újságírók rendjére. Ki is közösitették Damót, aki

kénytelen volt itthagyni Romániát.

De el kell itélnünk az elintézésnek ezt a módját, ahogyan Dornhelmék elégtételt szereztek maguknak.

Barbár és hitvány tempó kilencen rátamadni egyetlen emberre és félholtra verni, mert diffamáló dolgokat irt a papáról.

Az ököljog korszaka letűnt. A sértésekért a bíróság előtt szoktak elégtételt keresni. Ezt az eljárást kellett volna követniök Dornhelméknek.

Ha kiderül, hogy az újságíró valótlant irt, a bíróság szigoruan elítélte volna,

mint ahogy számos esetben megtörtént.

Dornhelmék az elégtételszerzésnek nem ezt a törvényes útját választották, hanem utszéli módon, az erősebb jogán szereztek maguknak elégtételt, ami nem a legrokonszenvesebben tünteti fel őket és könnyen azt a hitet kelti, hogy a leleplezéseknek talán mégis volt valami tárgyi alapjuk. De ha már az ököljog alapjára helyezkedtek,

akkor viselniök kell ennek minden konzekvenciáját.

Senki sem lehet önmaga bírāja.

És ez helyes is. A törvény alól senki sem huzhatja ki magát. Még Dornhelm Jenő fia sem, hiába gazdag és tekintélyes kereskedő az apja. Aki az apja védelmében többemagával egyetlen embert ver félholtra, annak legyen annyi erkölcsi bátorsága, hogy szembenézzen a törvény paragrafusaival, viselje tette minden következményét és ne igyekezzék kibujni a felelősség alól bujkálással és a bíróság negligálásával.

„Nincs többé csunya nő!”

Ezt az örömet igazán nem köszönhetik másnak az asszonyok, mint a karácsonynak, egészen bizonyos, hogy az az angol orvos, aki — mint halljuk — feltalálta a szépítő álarcot, egyenesen karácsonyi ajándékul szánta ezt az egész asszonyvilágnak. Részletek egyelőre még nem szivárogtak ki erről a korszakalkotó találmányról, mindössze annyit tudunk felőle, hogy valami pépszerű anyagból áll, mindenféle titokzatos árkánumokkal és balzsamokkal átitatva, ezt az anyagot rákenik az arcra, otthagyják néhány óráig és amikor leszedik róla, ime, csoda történt: sem ránc, sem egyéb szépséghiba nincs többé az arcon, a rutságból szépség, az öregségből ifjuság lett. *Ujat nem öröm az élet, ha ilyen ajándékokat kap a világ karácsonykor? Mert nemcsak a nőknek jelenti ez a találmány az öröm netovábbját, hanem a férfiaknak is. „Nincs többé kopasz fej!” — így hangzott ama bizonyos sokatidézett régi újsághirdetés. „Nincs többé csunya nő!” — így fog harsogni az új találmány reklámja, amely — mint harsonák a hajnalt a Lohengrin második felvonásában — úgy kürtöli világgá egy új kor hajnalát. Akárhová is nézzen a férfi: szebbnél szebb nők, egyik szebb, mint a másik. Akárhová is nézzen a nő: csupa szépség, ifjuság, — egyi szebb és fiatalabb, mint a másik. Csupa öröm lesz az élet, férfiaknak is, nőknek is. A férfi ezentúl úgy érezheti magát, mint valami szépségversenyen, a nő pedig... nos, a nő... jaj, kérem, valamiről megfeledkezünk. Arról, hogy ez a találmány mégsem kell majd olyan osztatlan örömet az asszonyvilágban, mint azt első hallásra gondolná az ember. Végre is a szépségnek, mint az aranynak, ép az ad értéket, hogy ritka. Ha azonban a londoni csodadoktor találmánya révén a világ összes asszonyai megszépülnek, akkor — mint a mesterséges arany feltalálása az ősi aranyértéket — ez a mesterséges szépség a természetes szépség ősi értéket veszélyezteti, vagy: higitja fel, mint a pénzemberek mondanák. És itt fog megbukni a szépítő-álarc, mint világboldogító csoda...*



Az ut a meggazdagodáshoz a reklámon át vezet.

Rockefeller

A gyermek, mint vásárló

A nevelési intéző tényezőknél végre be kell látniok, hogy a jövő embernek nevelésénél a közgazdasági kérdések, mint az emberiséget legközelebből érintő tények, figyelmen kívül nem hagyhatók. Iskolánk reformtervezeteiben mind gyakrabban találkozunk ennek hangoztatásával és reméljük, hogy ezeknek az elgondolásoknak a megvalósulásához elég közel állunk. Századunk negyedik évtizedében már egészen más a gyermek lelkivilága, mint volt az első és második évtizedben. A gyermek lelkivilágának megismeréséhez is közelebb jutottunk már s ennek logikus következményével: tanítási és nevelési rendszerünknek a tényekhez való alkalmazkodásával nem szabad soká várakoznunk.

Viszont a közgazdasági élet intézőinek is végre komolyan tudomásul kell venniök, hogy

a gyermek igen fontos tényező a gazdasági életben, még pedig különösen mint fogyasztó és terjesztő.

Már maga az a tény, hogy egy ország fogyasztói számának majd egyharmadát a gyermekek (vagyis 15 éven aluliak) teszik ki, gondolkodásra kell, hogy készítse az illetékeseket.

A gyermek nemcsak fogyasztó, a gyermek bevásárló is.

A gyermek, ha megismeri az árut, nemcsak keresi azt, hanem tovább ajánlja annak nevét, értékes, hasznos voltát, így tehát terjesztője, reklámozója lesz.

A gyermek megismerve az árut, azontul vagy maga fogja annak szükségét érezni és így keresni, vagy szüleit, társait, ismerőseit figyelmeztetni rá

A vállalatoknak tehát hirdetési ügykörükben figyelemmel kell lenniök erre a tényre, még kell ismerkedniök a gyermek lényével, jellemével, kívánságaival és szükségleteivel.

Tudniok kell tehát, vagy — ha nem tudják, — kutatniok kell, melyek azok a leghatásosabb módok és eszközök, melyekkel a gyermek figyelmét áruikra irányíthatják, természetesen anélkül, hogy a gyermeket pedagógiai tekintetben károsan befolyásolnák. Az utóbbi esetben ugyanis nemcsak a gyermek vallja a helytelen módszernek a kárát, hanem idővel az illető cég is. Már pedig a reklám sohasem dolgozhatik csupán a mának, a holnaputánra is kell gondolnia.

Ennek a munkának elvégzésénél nem nélkülözheti majd a gazdasági élet az alaposan képzett pszichológust, a gyermeki lélek megismerőjét, és a statisztikust. Meg kell majd vizsgáltatnia, hogy melyek azok a tényezők, amelyekkel — hangsúlyozzuk, hogy a gyermek egészséges fejlődésének veszélyeztetése nélkül — leginkább hathat a gyermekekre, hogy szinte észrevétlenül terjessze cikkeinek a nevét. Vannak cégek, melyek körkérdéseket intéznek a gyermekekhez, cserelhetőségeket nyújtanak, fénykép- és egyéb pályázatokat hirdetnek, egyesületeket alakítanak, vagy támogatnak, levelezést folytatnak a gyermekekkel, ünnepélyeket rendeznek stb., tehát majdnem úgy bánnak a gyermekek-



kel, mint a felnőttekkel. A statisztikus feladata azután kinyomozni, mely módszerrel értek el eredményt, hol történt a hiba, hogyan korrigálható, stb.

Végül a tudományos világ sem zárkózik el majd az ily esetekben megnyilatkozó tapasztalatok és megfigyelések tudomásulvételétől és felhasználásától.

A gyermek összekötő kapocs a vásárló szülő és a kiskereskedő között. Már évtizedekkel ezelőtt rájöttek erre a kiskereskedők, s a vásárlások után gyűrűs cukorral és egyéb apró nyalánksággal és ajándékkal egészítették ki a vásárolt csomagot.

Ma is a gyermekeken keresztül férközik a kereskedő a család bizalmába. Csak éppen ügyesebben fog hozzá. Az egyik egyszerű módja, hogy állandó vásárlóiról kartotékot állít fel. Nem kell ehhez sem költséges berendezkedés, sem nagy munka. Ha nincs más, a kartoték állhat csupa számolócédulából és a kartotékdoboz, akár egy üres skatulya is lehet. A számolócédulára felírja a vevő nevét, címét, gyermekei nevét, életkorát és születésnapját. (Az adatokat néhány kedves szóval maguktól a gyermekektől tudja meg, vagy a ház alkalmazottaitól és észrevétlenül jegyzi fel.) A cédulákat abc-be rakja, avagy más tetszésszerű rendszerbe és megőrzi az előbb említett skatulyában vagy más alkalmas dobozban. Így olyan cimanyaghoz jut, melynek birtokában se szeri, se száma a kedves, személyhez szóló propaganda-lehetőségeknek.

Az egész család örül, amikor Jancsika születésnapján levelet kap. A levélből kedves kis kóp hull ki és alatta a következő szöveg áll:

„Kedves kis barátom, születésnapodra azt kívánom, hogy sok örömei és boldogságot szerezz! Kedves születésnapodra Kovács János fűszerkereskedő.” Vagy: *„Kovács bácsi, a fűszeres...”*

A kereskedő ilyen cimkartoték birtokában egyenként megcímzett kis borítékokban küldheti szét karácsony előtt vagy az iskolaév kezdetén a gyermekekhez írt, de szülői elolvasásra szánt, közvetlenhangú felhívásait, esetleg apró ajándékait, melyek ilyenformán sokkal marandóbb és nagyobb hatásúak.

A jó kereskedő sohasem feledkezik meg róla, hogy az óriás-üzletekkel szemben az egyéni kiszolgálás az alapja és védőbástyája a kiskereskedőnek. Ezen a téren lehet a kiskereskedelmet erősíteni és ehhez a legjobb segítség a gyermek. Mert az út a vevő bizalmához a szíven keresztül vezet és szívéhez a legjobb kulcs — a gyermek.



STEYR **TYP** **100**

STEYR—AUSTRO DAIMLER—PUCH MÜVEK

Az Eliás-család

többszázmilliós botránypöre

(A r.a.d.) Irtunk arról, hogy az osztrák fővárosban le-tartóztatták csalárd bukás és hitelezési csalás miatt Elias Jaquest és feleségét, akik valamikor előkelő szerepet ját-szottak Bécs kereskedelmi életében. Ez a lönkrement kereskedő unokaöccse volt **Elias Jaques bucureștii bankárnak, aki egész vagyonát, ötvenmillió aranyfrankot a román Tudományos Akadémiára hagyományszerzőt. A bécsi rokon megtámadta az örökséget. A pörrel nem ért ugyan célt, csupan annyit sikerült kiharcolnia, hogy a bucureștii Akadémia a végrendelkező intenciója értelmében kény-telen volt elég tekintélyes havi apanázst fizetni a bécsi Eliasnak.**



A napokban tárgyalta a bécsi országos törvényszék Eliások pörét, amely abból keletkezett, hogy belebuktak a valamikor világhírű Drecoll-féle divataruházba, ame-lyet átvettek Drecoll bárótól. A tárgyalás bővelkedett ér-dekes és izgalmas részletekben, amelyek feltárták a vala-mikor nagy szerepet játszott házaspár fénykorát és mostani nyomorát.

Az öreg Elias elmondotta, hogy különböző vállalatok-ban vett részt és ezektől körülbelül egymillió schilling a követelése. A Drecoll-céget 1000 schillingért vette meg, de 130 ezer schilling készpénzt fektetett bele és 50 ezer schil-ling erejéig kezességet vállalt.

Elmondotta, hogy a román kormány bécsi jogi képviselőjéhez azzal a kéréssel fordult, hogy ren-dezze a ügyeit a hitelezőkkel.

Elmondta, hogy egyik nagybátyja formai okokból nem vásárolhatott földbirtokot Romániában, így azután an-

Főelárusítás egész Erdély területére

K Ö Z P O N T

Banca Ilescu S. A. Cluj

Aradi fiók: Srada Bratianu 13. — Diszkrét kiszolgálás.

D a r m o i

enyhe, biztos, ártalmatlan



nak idején a másik nagybátyja, a Bucureștiben letelepedett Élias Jaques lett formailag a 60—100 millió svájci frankot kitevő vagyon tulajdonosa. A vagyonhoz tartoztak a bécsi házak, egész uccasorok Bucureștiben, nagy földbirtokok Romániában, ezenkívül gyárak és egyéb értékek. A nagybátyja halála után az egész családi vagyon a román Tudományos Akadémiára szállt és a rokonok az Akadémiától évi kegydíjat kaptak.

Szóba került a tárgyaláson egy értékes XV. Lajos stílű íróasztal, amelyet a többi butorral együtt lefoglaltak. Eliásné kiigényelte az íróasztalt, amivel a vádirat szerint megkárosította a hitelezőket.

— Ez az íróasztal az enyém volt — jelentette ki az asszony. — A férjem ajándékozta. Először el akartam adni, mert félttem, hogy megint lefoglalják. Borzasztó és kiinos dolog az ilyen foglalás. Államügyész ur, foglaltak már Önnél?

— Hála Istennek, nem — felelte az ügyész nevetve.

— Nemcsak Önnek volt kulcsa az íróasztalhoz, hanem a férjének is — mondotta az elnök.

— Ez igaz. De csak azért, mert a férjem szörnyen féltékenykedett. És talán mégis eldughattam volna az íróasztalban egy-két levelet.

Kihallgatása után az elnök engedélyével odament a férjéhez, megölelte és megcsókolta. Ez a jelenet mélységes hatást gyakorolt úgy a bíróságra, mint a hallgatóságra.

A védőnek arra a kérdésére, mi történt a vizsgálati fogság alatt a lakással, Eliásné helyett maga az elnök válaszolt, mondván:

— Először Schwarzenberg herceg háztulajdonos lefoglalta a butorokat, azután foganatosították a kilakoltatást.

A védő: Ez a milliomos vége: kilakoltatás.

Ezután sor került a tanúk kihallgatására, amely napokig tartott. A pör még nem nyert befejezést. Ujabb tanukat jelentettek be, tehát a tárgyalást elnapolták. A valamikor dús gazdag Eliás-házaspárt ideiglenesen szabadlábra helyezték.

L'ORÉAL hajfesték:

L'ORÉAL HENNÉ! — Világcikk!

Csak eredeti L'Oréal Hennével festesse a haját! — Ártalmatlan!
Tartós! Természetes színek!



Fény a reklám ünnep!ő ruhája

A pör tárgyalása bővelkedett érdekes epizódokban. Ezekből az alábbiakat közöljük.

Kihallgatták Eliás Jaques sógorát, aki elmondotta, hogy Eliás 1912-ben nagy örökséghez jutott.

Fizenkétmillió aranykoronát tett ki az örökség.

Ezt a pénzt hat örökös között kellett felosztani. A végrendelet rendelkezései értelmében Eliás Jaques csak akkor kaphatta meg örökrészét, ha a bécsi török követségen be tudja bizonyítani, hogy önálló üzlettel bír. Eliás a sógornőjéhez, a báró feleségéhez fordult, aki akkoriban 700—800 ezer márka felett rendelkezett. A báró felesége 200 ezer koronát adott Eliásnak, aki ezzel a pénzzel megszerezte az Autóforgalmi Társaság ráeső üzletrészét. Eliás a török követségen ilyenformán igazolta, hogy önálló üzletet tart fenn és ki is fizettek neki másfélmillió koronát.

— Ime, ez a mesebeli gazdagság, amelyről a lapok írnak — jelentette ki a báró.

Az ügyész: No, no! Másfélmillió aranykorona talán nem vagyon?

A védő: Avagy talán olyan sok pénze van a tanúnak? (Derűtség).

Ezután szóba került a kezesség, amit a báróné vállalt Eliásékért 3500 dollár erejéig. Az ügyészi vád szerint Eliásék kicsalták ezt a kezességet. A báró elmondta, hogy Eliásék arra kérték a feleségét, vállalja el ezt a kezességet. Meghívták a feleségét a lakásukra, ahol egy asztalon kiterítve feküdt az Eliás-család minden ékszere: karotkötők, gyöngysorok, smaragdok, rubinok, diadémok.

Valóságos ékszerkirakat feküdt az asztalon 100 200 ezer schilling értékben.

A felesége, aki egyébként Eliásné nővére, el is vállalta a kezességet. Egy szép napon a Leszámitoló Társaság felhívította, hogy fizessen ki 3500 dollárt, ellenkező esetben elárverezik a házát. Ekkor a felesége így szólt:

— Képzeld, Mela a legkedvesebb nővérem és Jaques megcsaltak.

A bécsiek érdeklődéssel várják a pör befejezését.

URÁNIA

Greta Garbo

Krisztina királynő

A szezon mindent felülmúló legcsodásabb filmeseménye.

Magyarország reváns-háborút készít elő

A hitlerista Németország és a revizionista Magyarország kapcsolatai

Cluj, december 5.) Folytatjuk egy magyar újságíró rendkívül érdekes közleményeit a revizionista Magyarországról. Ime:

„Gömbös és vezérkara bizonyos diplomáciai akciókon keresztül készítik elő a támadó háborút. Gömbös és előtte Bethlen ugynevezett „gazdasági” utazásainak és tárgyalásainak meg volt és meg is van a határozott célja és pedig szövetségeseket biztositani nagyon közeli háboru esetére, továbbá Romániának és szövetségeseinek minél gyorsabb és biztosabb elszigetelése.



Ezt a célt főleg az a titkos megegyezés szolgálja, amelyet Gömbös berlini látogatása alkalmával kötött Hitler kancellárral. Alátámasztják ezt Gömbös varsói látogatása és a reviziós támadás diplomáciai előkészületei.

Magyarország a hitlerista Németország felé orientálódik. Ennek legvilágosabb bizonyítéka, hogy Kánya volt berlini követ lett a külügyminiszter és Eckhart a genfi magyar delegáció vezetője. (Mindkettő neve állandóan szerepelt a frankhamisítási ügyek kapcsolatában).

Ennek a politikának kitűzött célja: a reváns és háboru révén a revezió. (Az utóbbi időben Olaszország elhidegült Németországtól és emiatt a magyar-olasz kapcsolatok is. Mivel Gömbös közeli reváns-háboru esetén Olaszország támogatására nem számíthat, szorosabbra fűzi tehát a köteléket a hitlerista Németországgal). Gömbös tábornok lelkes híve és csodálója a porosz militarizmusnak. Legbensőbb munkatársai: Kánya és Eckhart határozottan német- és Hitler-barát politikát folytatnak. Politikájuk népszerűsítésére négy nagy budapesti napilap szolgál: a „Függetlenség”, „Uj Magyarság”, a „Budapesti Hírlap” és a „8 Órai Újság”.

Gömbös elkeseredett ellensége Franciaországnak és a békének. Jól tudja, hogy csakis háboruval lehet megkísérelni a reviziót. Így aztán érthető a szoros barátság és titkos paktum Németországgal. A Lengyelországgal folytatott tárgyalásaival Gömbös még jobban szeretné elhidegíteni Lengyelországot Franciaországtól és még inkább ki akarja élezni a lengyel-cseh ellentéteket. Ugyanigy akart Magyarország néhány évvel ezelőtt Bethlen gróf miniszterelnöksége idején Horty kormányzónak Mohácson mondott beszéde révén Jugoszláviával külön egyezséget kötni, hogy ezáltal elszigetelje Romániát és Csehszlovákiát. A reakciós Magyarország hosszu ideig számított egy esetleges orosz-román konfliktus kitérésével is. Azt remélték, hogy ebben az esetben Horty csapatai különösebb ellenállás nélkül hatolhatnak be Erdélybe. A Románia és Szovjetország között fennálló jelenlegi jóviszony nagy akadály a reviziós politika útján.

Az 1914-es mintájú titkos diplomácia révén készíti elő tehát Gömbös tábornok a háborút.

LÁZASAN FOLYIK A REVIZIÓS POLITIKA

Gömbös reviziós és reakciós politikáját egyrészt a belső diktatura, másrészt a propaganda segíti elő. Mialatt benn az országban csendőrséggel és rendőrséggel terrorizálja a nagy magyar tömegeket, amelyek őszintén akarják a szomszédos államokkal a békét és megegyezést, addig kifelé sok milliárdot fölemészítő hazug propagandát folytat. Így sikerült megnyernie Rothermere lordot is és másokat, akik személyi ambícióktól tüzelve megkísérelték a „határok kiigazítását”. Az utóbbi időben azonban a lord politikáját már kevésbé irányítja a régi meggyőződés, még pedig éppen Gömbös németbarát politikája miatt. A magyar külügyminisztérium azonban még mindig súlyos anyagi áldozatokat hoz a külföldi propaganda fenntartására.

A különböző angol, holland, francia és svájci újságíró-csoportok meghívásának egyedüli célja, hogy „erkölcsileg” előkészítsék a revíziót, vagyis a közeli revánsháborút. Ezek a csoportok, amelynek intellektuellekből állanak, jóformán azt se tudják, hogy Magyarország a földgömb melyik részén fekszik. Ezeket a külföldi újságírókat a magyar kormány végigvezeteti a „trianoni” határ mentén, de senki sem nyújt nekik felvilágosítást a határontuli nemzetek igazi arányáról.

Ezek az urak nem tudták, hogy Romániának ugynevezett „Rothermere” zónájában: tehát Timiş-Torontál, Arad, Bihar stb. megyékben is számszerűtlen kisebbségben él a magyarság a román lakossággal szemben.

Lásd az 1900. évi hivatalos magyar népszámlálást: Timiş-Torontál megyében 36.000 magyar 163.000 románnal szemben; Aradmegyében 71.000 magyar 214.000 románnal szemben; Biharmegyében 260.000 magyar 254.000 románnal szemben. Ennek a megyének igazán magyar többséggel bíró része a békeszerződés által megmaradt Magyarországnak, úgy, hogy a megyének Romániához tartozó részében a román lakosság teljes többségben van. Szilágymegyében 76.000 magyar 125.000 románnal szemben stb. Az erdélyi végösszeg 1.523.000 magyar 2 millió 800 000 románnal szemben a hivatalos magyar népszámlálás szerint.



BOURJOIS SOIR DE PARIS

Puder és krém

a szépségápolás legfontosabb kellékei

CLANSING CRÈME BOURJOIS :

Lefekvés előtt cleansing crémekkel mossuk le arcáról a porusokba lerakódott tisztatlanságot. Figyelje meg, hogy csak a Bourjois Soir de Paris Cleansing Crème használata által tudja arcbőrét a pörsenéstől megóvni.

VANISHING CRÈME BOURJOIS :

Puder alá használva, üde, fiatalos hamvas arcbőrt varázsol.

POUDRE SOIR DE PARIS BOURJOIS :

A lehetetlenségű pudér a bőrnek és egyéniségének megfelelő divatos színekben.

Kérjen minden szaküzletben Bourjois Soir de Paris készítményeket

Bünvádi feljelentéssé mérge- sedett az oradeai Általános Takarékpénztár csődje

(Oradea.) Az itteni törvényszék a napokban zárta le az oradeai Általános Takarékpénztár ügyét és elrendelte a pénzügyintézet ellen a csődöt. Az tény, hogy a csődöt csak most rendelték el és nem 3—4 évvel ezelőtt, amikor a pénzügyintézet fizetésképtelen lett és a betétesek bünvádi feljelentést tettek a bank igazgatói ellen, olyan dolgoknak tudhatók be, amelyeket meg kell világítani a nyilvánosság előtt.

Az Általános Takarékpénztár a multban jelentős szerepet játszott az oradeai pénzpiacon és így érthető, hogy

összeomlása nagy port vert fel

annál is inkább, mert a bukást a vezetők bűnös üzelmek idézték elő.

A bankok könyveiből megállapították, hogy az Általános Takarékpénztár Molnár Adorján, Rosenthal és a többi igazgató határtalan pénzposztolására következtében lett fizetésképtelen és

BG volt kénytelen csődbe jutni, Cluj

A fedezet nélkül nyújtott kölcsönök és kezességek behajthatatlanok lettek és

a bank egész betétállományát és részvénytőkéjét felemésztették.

Fiktív követelések kimutatásával és a kért kényszer-egyezséggel sikerült mégis a bankot felszínen tartani.

A volt igazgatók a bank pénzéből fedezték passziójukat.

Nagy összegeket költöttek klubokban, kávéházakban, sőt életbiztosítási díjaikat is a bank pénzéből fizették.

Persze a vezetőség jóváhagyását sohase kérték ki. Kölcsönöket nyújtottak, bankgaranciákat vállaltak, csak azért, hogy busás jutalékokat bezsebelhessenek. Természetesen azzal keveset törődtek, hogy visszafizetik a kölcsönöket vagy sem. Ez nem volt fontos. A jutalék volt a fontos.

A bank igazgatói és ezek barátai kamatmentes személyi kölcsönöket is vettek fel a banktól.

Ezeket a kölcsönöket a kényszer-egyezség ideje alatt törölték és így tízmillió lej kárt szenvedtek a betétesek és részvényesek.

**Megállapítást nyert, hogy a kényszeregyezség ide-
ge alatt a protekciósok milliókat vettek fel, míg a
kisbetétesek semmit sem kaptak.**

Azzal utasították el őket, hogy a takarékpénztár fizetés-
képtelen.

Igy például

**az egyik igazgató feleségének öt és félmillió lej.
betétje volt, amit közvetlen a fizetése képtelenség
bejelentése előtt kivettek.**

Az igazgatók rokonok és barátok révén fával kereskedtek
és ennek finanszírozására 4—5 millió lejt folyósítottak,
amit teljes összegében sohasem fizettek vissza.

Hogy ezeket a hatalmas veszteségeket eltüntessék,
már 1926-ban meghamisították a mérleget. Ennek aztán
az lett a következménye, hogy az igazgatók és a vezetősé-
g a saját érdekeit tartva szem előtt vezette tovább az
ügyeket, minthogy belátták, hogy az intézetet minden
erőfeszítés dacára sem tudják megmenteni.

A betéteseknek a kényszeregyezség kimondásakor
60%-os kvótát és 7%-os kamatot ígértek, később a kvó-
tát leszállították 40%-ra. Három évig traktálták ígérete-
ikkel a betéteseket, akik végre megunták a dolgot, bűnvádi
feljelentést tettek az ügyészségen a bank igazgatói ellen
és a feljelentéshez csatolták a könyvszakértők jelentéseit,
amelyekben felsorakoztatták az összes szabálytalanságo-
kat, visszaéléseket, szélhámosságokat, hamisításokat, csa-
lásokat és lopásokat. Minthogy súlyos deliktumokról volt
szó, kérték a gyanúsítottak letartóztatását, az üzleti köny-
vek lefoglalását és a gyanúsítottak vagyonára a bűnügyi
zárlat elrendelését. Hiába sürgették a gyors vizsgálatot.
Három évig húzódott a vizsgálat. A gyanúsítottak sza-
badlabon maradtak. A vizsgálat során ilyen körülmé-
nyek között nem sikerült terhelő adatokat találni.

A betétesek, akikkel még az ellen-könyvszakértők di-
jait is megfizettették, nem nyugszanak bele az eredmé-
nytelenségbe, hanem a semmitőszékhez fordulnak azzal a
kérelemmel, hogy az ügy kivizsgálására más törvényszéket
delegáljon.

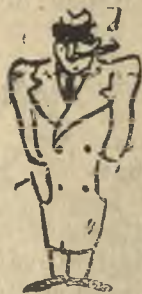
(I. V. Magdu)

Cipőket, hócipőket legolcsóbban
Apponyi Testvéreknél
A Városházával szemben

Országos

homoszexuális razziára készül a rendőrség

(Oradea.) A Körös-parti Szodomának megvan a maga kinos szenzációja, amely felkavarta a város társadalmának nyugalalmát. A rendőrséghez szavahihető



uriember feljelentést juttatott, amely szerint az egyik forgalmas trafikban esti üzletzárás után beteges hajlamu férfiak és mindenre kapható, elvetemült fiatal fickók szoktak összejönni és förtelmes orgiákat rendeznek a trafik mögött levő szobában. A rendőrség detektívjei megfigyelték a dohánytözsédét és megállapították, hogy oda esténként a félig leeresztett redőny

alatt átbujva különféle társadalmi állásu férfiak járnak. Vannak közöttük olyanok is, akiket már régóta figyelnek a gőzfürdőkben, ahol tolakodó magatartást tanusítanak a fürdőzőkkel szemben. A rendőrség egyelőre nem hatolhat be a homoszekszuálisok klubjába, mert nem áll elegendő tárgyi bizonyíték rendelkezésére, hogy az ügyészségtől a maganhelyiségbe való behatolásra megkapja a felhatalmazást. Mihelyt döntő bizonyítékok lesznek a kezében,

kiméletlenül lefogja leplezni a beteges hajlamu embereket és a büntető bíróság elé állítja őket.

Hasonló szigorúsággal járhatnának el a hatóságok máshol is a homoszekszuálisok ellen. Ha az aradi rendőrség rászánná magát, hogy egy kis razziát rendezzen a bűnös hajlamu és beteges erkölcsi férfiak és az őket kiszípolozó barátok ellen, egész csinos csokrot állíthatna össze különböző társadalmi állásu emberekből. Mi már több közleményben mutattunk rá arra a szégyenteljes tényre, hogy esténként az Avram Iancu-tér néhány kapuja alatt találkán jönnek össze a beteges hajlamu urak és kitarítottjaik: jobbára egészen fiatal, erőteljes fickók, akik

valósággal hatalmukban tartják áldozataikat és vakmerő módon zsarolják őket.

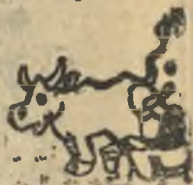
És a szerencsétlen emberek, akik nem tudnak lemondani állati érzelmeikről, félnek a hatósághoz fordulni zsarolóik ellen. Félnek védelmet kérni, mert nálunk a törvény büntetendő cselekménynek minősíti a homoszekszuálitást, nem úgy, mint máshol, ahol nem büntetéssel, hanem orvosi kezeléssel igyekeznek meggyógyítani ezeket a szerencsétleneket.

Értesüléseink szerint a rendőrség országos homoszekszuális-razzia-ra készül, hogy erélyes intézkedésével megnehezítse a beteges hajlamu férfiak zsarolóinak helyzetét.

Meddig fejik

a pécek Aradváros közönségét

(Arad.) Lapunk legutolsó számában egy kávéházi vendég jogos és indokolt kirohanása alapján szóvátettük, hogy egész Romániában sehol sem készítenek oly élvezhetetlen süteményeket a pékiparosok, mint éppen Aradon. Ez a megállapítás kirobbantotta az aradi közönségből a már régóta felgyülemlett panaszokat. **Tömegével érkeznek hozzánk a panaszos levelek, amelyek elmondják, hogy hiába fordultak bárhová panasszal a pécek ellen, sehohsem találtak meghallgatásra.** Örömmel üdvözlik tehát az **Erdélyi Élet**-et, hogy a nagy nyilvánosság előtt szóvátette ezt a lehetetlen állapotot és bátran, szokimondóan a pécek ellen fordult, akik valósággal **fejőstehének** tekintik a fogyasztó közönséget.



Örömmel és elégtétellel állapítjuk meg, hogy **egyedül az Erdélyi Élet foglalt állást a pécek garzdálkodásával szemben**

és sürgősen a hatósági ellenőrzést. Mindezideig tulajdonképpen jóindulatú volt ez az ellenőrzés. A pécek vérszemet kaptak ettől a hatósági türelemtől és siettek felemelni a kenyér árát.

Sehol egész Romániában nem merészelnek a pécek oly agresszív módon a fogyasztók zsebe ellen támadni, mint éppen Aradon.

Itt — nem tudni mi okból — sok mindenre szemet hunynak. Elsősorban a pécek árdrágítására, amelynek éppen most, amikor a buza ára esett, még csak elfogadható indoka sincs.

Ébredjen álmaiból az ármegállapító bizottság!

— Ön $4\frac{1}{2}\%$ -os évi országfejlesztési kölcsönkötvényének előnyös felhasználásával gondoskodhatik családjáról, anélkül, hogy kölcsönkötvényéről és az abból eredő jogokról lemondana. Kézpénzfizetés nélkül, csupán a kölcsönkötvény kamathozadéka ellenében életbiztosítást köthet nálunk. Kérjen ezen teljesen ujszerű módozatról sürgősen díjmentes és kötelezettség nélküli tájékoztatót a **Phönix Életbiztosító Társaság** aradi vezérügynökségétől.

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmáról. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

A legújabb divat: vajaskenyér-zsurok

(Arad.) Régen, a regék távolságában letűnt békeidőkben így szólt a meghívó: „Van szerencsénk Uraságotat egy kanál levesre meghívni”. E szerény meghívás mögött természetesen hatalmas ebéd húzódott meg, amely alaposan próbára tette a gyomrot és a türelemre berendezett ülést, amit most csak a bridge-asztalnál lehet tapasztalni. A régi békeidők „egy kanál leveséből” mostanság „egy vajaskenyeres tea” lett. Ezt a szokást meghonosították Timișoarán, Oradeán és máshol is. Nálunk Aradon, ahová egyébként minden újítás csak akkor jut el, amikor máshol már el is felejtették, még kevesen gyakorolják a vendéglátásnak ezt az új módját. Há: igen: a teához vajas-kenyérkéket szolgálnak föl. Kinek úgy, ahogy szerelt, ahogyan az étrendje előírja. A hűsítő a vajas-kenyérré hús-szeleteket, halacskeket, káposztát, csirke- és krumpliszeleteket, vagy hagymát. És nem rejlik mögötte kiadósabb lakoma. De nem ám, mert szegények lettünk és ezt nem is szégyeljük nyíltan bevallani.



Fz a szegénység a társaséletnek egészen új formáit teremtette meg. Az utóbbi években a gazdasági viszonyok nem nagyon kedveztek a lázi mulatságnak. A leszegényedett családok szűkebbre húzták össze a lakásukat, a háztartásukat. Vendégeket tehát nem lehetett meghívni. Az összejöveteleket úgy oldották meg, hogy a vendéglőbe mentek és ott táncoltak jazz-muzsikára.

A legelőbb ember azonban csendesen visszahúzódott a lakása négy falá közé. Dehogy vágyódott társaság után, mulatság után. Se kedve, se pénze nem volt hozzá. Meg kellett elégednie azzal a szórakozással, amit a rádió nyújtott, ha pedig ne mivolt rádió, megfelelt a grammafon is. Az emberek szégyenkeztek egymás előtt, különböző kifogásokkal tértek ki a meghívások előtt, hogy ne kelljen revánsot adni. Nem találtak ki új formákat. Megmaradtak a régieknél: kávéház, vendéglő vagy csendes családi otthon. Egy aradi uriaszony a következő érdekes dolgokat mondta:

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! **Összes szépséghibák szakszerű ki-** !!
kezelése. - Tanítványok kiképzése.

— Manapság már másként alakulnak a társas összejövetelek és hozzáidomulnak lapos erszényünkhöz. Már nem az lebeg a szemünk előtt, hogy tiszteletreméltó távolságban tartjuk magunktól azt a felebarátunkat, aki még jobban lecsuszott, mint mi. Most már kivágyunk a kedélyünkei lenyűgöző csendből, amely az idegeinkre megy. Fel akarjuk üdíteni a lelkünket. Akár azzal, hogy hozzánk hasonló gondolkodású emberekkel társalgunk; akár azzal, hogy pusztán szórakozunk, nevetgélünk, zenét hallgatunk vagy kártyázunk; mindegyik felüldíti elikkadt lelkünket. A társas érintkezés számunkra nem eszköz szellemi vagy esztétikai parádék rendezésére, hanem az emberiség, természetesség és fesztelenség kérdése. Mi személyes közeledést, lelki együlterzést és kölcsönös segítséget keresünk. A meghívásokban a praktikusságot gyakoroljuk. A teázást kitöltük. Vendégeink este hét és nyolc óra között jönnek. És mi egyszerre uzsonnával és vacsorával szolgálhatunk Tea, szendvics vagy egyszerű vajas-kenyér, hideg hús saláta, néhány sütemény... és kész a trakta. A vajas-kenyérből nagy készlet marad későbbre. Elfogy az utolsó morzsáig. Éjjel felé gyümölcs-salátát is szoktam felszolgálni. De a domináló étel a vajas-kenyér.

— Mondjuk ki nyíltan:

a vajas-kenyér a mi leegyszerűsített társadalmi életünk szimbóluma.

Goethe és Schiller védnöksége alatt Weimarban vajaskenyér-társaságok voltak. Napoleon háborúi után az elszegényedett Középeurópa nincsen tea és vajaskenyér mellett filozofáltak. Bécsben vajaskenyér mellett muzsikáltak. Miért ne lehessen mostanság vajaskenyér mellett vidám társasélet élni?

Mi is kérdezzük: miért ne lehessen vajaskenyér mellett... Éljen a vajaskenyér és minden, ami megédesíti a mai társaséletet...

— **Karácsonyi kirakat az uccán.** (Arad). Egy kis nagyvárosi szint kapott ez a majdnem mezővárossá degradált Arad. Pedin nincs valami különösen nagy dologról szó, csupán arról, hogy a **Szabó Albert cég** a bolthelyiségével szemben, a gyalogjáró szélén, igen izléses vitrinszerű kirakatot állított fel, amelyben közszemlére teszi a karácsonyi vásár alkalmával portékáit.

Az emberek megállnak, érdeklődéssel szemlélik a nálunk szokatlan reklámot és megállapítják, hogy

a reklámnak ez a módja stílusos és izléses.

Nem dicsérni szándékozunk a Szabó Albert céget az új szerű reklámért, hanem példaként állítjuk oda az aradi kereskedőknek, akik folyton azt panaszolják, hogy a közönség fásult és közönyös. Egy kis invenció és áldozatkészség a reklám terén és megszűnik a részvétlenség. (X)

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

„Nyomorultak“

Raymond Bernard csak grandiózus filmek rendezését vállalja, amelynek sikere tartalmánál és a reá áldozott óriási összegekkel alkotott keret folytán ugyszólván előre biztosítva van. Legújabb filmje, a „Nyomorultak”, Victor Hugó regénye nyomán készült és a nagy író halhatatlan elgondolásának minden mozzanatát visszatükrözi. A klasszikus regénytémák feldolgozása háttározottan komolyabb feladat elé állítja a rendezőt, mint holmi könnyű falysulyu operett, ahol egy kis zene, ének, tánc minden nagyobb megerőltetés nélkül csillogó keretet kölcsönöz a filmnek és nezőközönségére gyors hatást gyakorolva, pillanatnyilag elszóraztatja. Az ilyen filmek gombamódra szaporodnak, tény azonban, hogy csupán tiszavirág életűek. Vigjátékhoz, filmoperethez könnyű színészt találni, ezekhez az átlagdarabokhoz szükséges szereplők ugyszólván ezrével szaladgálnak a filmgyárak körzetéhez tartozó városokban, de egy-két darab lejátszása után éppoly hamar merülnek feledésbe, ahogy felcsillantak a hamarosan elértéktelencdő, esupa külsőségeket követelő hangosfilmekben.



Ha ezen kissé elgondolkozunk, szinte hibájául lehetne felróni a hangosfilmeknek, hogy azok nagyobbbrészt a technika vivmányaival próbálnak sikert aratni és komolyabb művészeket, tartalmasabb darabokat a háttérbe szorítják. A legújabb filmek jórésze ugyszólván szcenárium nélküli és tisztán reveu-jelenetekre támaszkodik.

A gondolati tartalom másodrendűvé válása óta is maradt azonban néhány ambiciózus rendező és a siker reményében kockázatoktól vissza nem riadó filmgyár, amely örökértékű regényeket próbál megeleveníteni és a hangosfilm kölcsönözte külsőségek mellett mélyen szántó történetet ad.

Megállapítható, hogy ezeket a törekvéseket többnyire siker koronázza és a klasszikus filmeknek megfelelő színészek alakításában ma is közönségük van.

Victor Hugó világhírű regényét, a Nyomorultakat is megkapó művészi erővel vitték filmre és a rendezőnek minden torzítás nélkül sikerült kihoznia a halhatatlan író ragyogó elképzeléseit.

A szereplők játékát természetesen próbára teszi a történet mélysége és változatossága. Harry Baur azonban eszményi tökéletességgel oldja meg főszerepének feladatát és mellette sok lelkeséggel, bravurosan játszanak a

többiek is. Valamennyi színész varázslatos átérzéssel érzékelteti a bonyolult problémát, az operatőr pedig ritkán látott művésziességű fotografiák egész sorozatával kápráztat el.

Külön érdeme a filmnek, hogy hiven ragaszkodik a regény szövegéhez és apró ötletességekekért bontja meg annak egységét. A téma, melyet a cím egy szóban oly markánsul kifejez, örök emberi sors és a mélységből felsíró szerencsétlenek szava épp oly megrázó, ugyanannyi figyelmet érdemlő ma, mint annak idején, mikor Victor Hugo regényének maradandó alakjait megmintázta. Az elbukás kétségbeesése, a küzdelem kétségei, a hit hatalma és fölemelő ereje fenségesse magasztosulnak ebben a filmben, amely nem csupán pár órai szórakozást jelent, de fölemelő élményt nyújt.

A férfi szereplők markáns alakjai mellett kellemesen hat a film női szereplőinek szinte szubtilis alakítása, különös összhatást gyakorolva a párhuzamba állított elmentétekkel.

A kép kereteiben is stilszerűen simul a témához és hamisítatlanul tükrözi a kort, amelyben a mese leperog. A film helyenként nagyszabású apparátussal dolgozik, amely kétségtelenül nagymértékben hozzájárul megdöbentő hatásához. / Central University Library Cluj

A minden mozzanatában izgalmas és mélyenszántó remekmű rövidesen Aradra is elérkezik és a jövő hét elején kerül bemutatásra a Central moziban.

Maigrolax- tea

kiváló hashajtó,



modern hölgyek súly-
szabályozója

Hasznos tudni,

1867 **Schmidthausser**
természetes

Igmándi

keserűvize valódi áldás
gyomor- és bélbajosoknak

Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!



Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Brătianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, sejmek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oooooooo

Szörmék, szörmebundák

NEULÄNDER

szücsnél Arad, palatul Fischer Eliz

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

Arad előkelő **BOHUS**

BCU Cluj Central University Library Cluj

G. H. ILICA

cipőszalonjában, str. Românului (Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét
Orvosi rendelésre gyögcipők, betétek, luttalp, bokasüvedés és talp-süvedés ellen nagyon olcsó árban készülnek.

MUZSAYNÁL

színházzal szemben. **Téli öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizot-
taink vannak feljogosítva.

Téli angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendü uriszabósága, ARAD, Str. Eminescu 15.





NE SIRJON,

ha nem fogy az áruja. Kérjen propaganda tanácsot az

„AGGE” reklámvállalat

erdélyi központjától :
Arad, Pal. Banca Românească. Tel. 520.
Hirdessen általunk a városi és vidéki autobuszokon, mozikban, utcái hirdetőoszlopokon vagy olyan modern szabadtéri reklámlehetőségek formájában, melyek városi vagy állami bérlemény tárgyát képezik. Teljes felelősséggel vállalunk különleges reklámpropagandát az ország bármely részében. —

Gyors, megbízható és olcsó az AGGE-propaganda!

Kár minden baniért,
amit rossz ötlettel
propagandára áldoz!
A jó reklám biztos
sikert jelent!!